

ВСТУП

У навчальному посібнику розглянуто особливості створення, руху та кумуляції документів у суспільстві, що відбуваються через функціонування документних потоків, масивів, фондів та ресурсів.

Головна мета посібника – надати студентам теоретичні знання про особливості документних ресурсів (потоків, масивів та фондів) як складових документно-комунікаційної системи суспільства. Показати проблеми, які в умовах інформатизації мають вирішувати фахівці документно-комунікаційної сфери, зумовлені необхідністю поєднати різноманітні носії інформації та механізми доступу до них у єдину нерозривну систему документних ресурсів та послуг. Підготувати майбутніх фахівців документознавчого комплексу до самостійної практичної діяльності, а саме: аналізувати нормативно-правову базу діяльності фондів (бібліотечних, архівних, музейних, інформаційних), передусім державних; систему документопостачання, склад, структуру, принципи організації, облік та вимоги для забезпечення збереженості документних ресурсів; забезпечити використання документних джерел інформації для документального забезпечення управління; вміння характеризувати сучасний стан роботи з ресурсами та визначати перспективи їх розвитку.

Сьогодні уже ні в кого не виникає сумніву, що інформаційна діяльність – це самостійний вид професійної праці. Її необхідність проголосили Поль Отле і Анрі Лафонтен у 1895 р. на Міжнародній бібліографічній конференції в Брюсселі [87]. Спочатку вона називалася документацією. Тепер ми називаємо її документознавством та інформаційною діяльністю.

Прикметник інформаційний став звичним, хоча є похідним від терміна інформація, що порівняно недавно увійшов у науковий обіг і позначає край широкий спектр понять і явищ. Інформаційним працівникам достатньо вважати її просто змістом

(сміслом) повідомлення, призначеного для передавання від однієї людини до іншої. Річ у тому, що людина не може передавати зміст своїх повідомлень безпосередньо. Для передавання цього змісту його доводиться матеріалізувати у вигляді усної або писемної мови. Інакше кажучи, зміст повідомлення кодує відправник у матеріальні дані (слова, інші знаки) і декодує отримувач. І в тому, і в іншому випадках відбувається часткова втрата інформації. Коли ми говоримо “забезпечення інформацією”, розуміємо інформацію саме в цьому ідеальному значенні, як зміст (смісл) повідомлень, які ми постачаємо людям. Отже, збір, зберігання, пошук і перероблення інформації притаманні будь-якій інтелектуальній діяльності і, по суті, будь-якій праці. Вчений здійснює ці процеси для створення нової інформації, інженер – для винаходів та удосконалення механізмів, машин, технологій, агроном – для вирощування рослин, педагог – для розроблення нових методів і засобів навчання та виховання тощо. Але під час суспільного розвитку з’явилася необхідність усупільнити ці функції, створити соціальні інститути для їх здійснення. У давнину, що нараховує тисячоліття, виникли бібліотеки та архіви; з настанням нашої ери з’явилися засоби масової інформації (перші газети ще в Стародавньому Римі, журнали – у середині XVII ст., радіо і телебачення – в XIX столітті). Інформаційний сектор суспільства формувався як самостійний підрозділ суспільного виробництва в XIX і першій половині XX століть. До того ж інформаційний сектор перетворився на провідний сектор суспільного виробництва, поданий у вигляді інформації, що і дало змогу зробити висновок про початок переходу суспільно-економічної інформації на нову стадію розвитку – постіндустріальне або інформаційне суспільство.

Що стосується документно-інформаційної діяльності, то вона визначила формування професії документознавців та інформаційних працівників. Документна комунікація в Європі вже чотири десятиліття є визнаною професією. Спеціалісти в цій

галузі усвідомлюють її як самостійну документно-інформаційну професію.

У посібнику розкрито особливості документних ресурсів, проблеми понятійного характеру, законодавчої та нормативної бази, видів і властивостей документних ресурсів, зовнішніх і внутрішніх інформаційних ресурсів та систем.

Особливості подання матеріалу зумовлені наявністю структурно-логічних зв'язків з дисциплінами “Документознавство”, “Діловодство”, “Архівознавство”, “Музеєзнавство”, “Соціальні комунікації”, “Комунікативні технології в інформаційному суспільстві” тощо.

Призначений для студентів старших курсів спеціальності “Документознавство та інформаційна діяльність” та аспірантів, а також окремі розділи можуть бути корисними працівникам інформаційно-аналітичних служб чи бібліотек.